

2016-06-30

11874-2016

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Nils Carlsson
010-2241284
nils.carlsson@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Miljö- och Energi departementet
103 33 Stockholm

Yttrande på förslag till Svenska bestämmelser för invasiva, främmande arter (NV-0206615)

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter ska implementeras i medlemsländerna. Det är hög tid för detta, invasiva främmande arter erkänns idag vara ett av de största hoten mot biologisk mångfald globalt. Invasiva arter är dessutom ett snabbt växande hot mot agrara näringar som jord-, skogsbruk, fiske och människors hälsa.

Bristfällig bakgrund till problemet och bristfällig konsekvensanalys

Förslaget tydliggör ansvarsfördelningen mellan statliga verk och myndigheter på ett bra sätt så men är i övriga delar förvånansvärt defensivt. Konsekvensen av att inte reglera invasiva främmande arter innebär inte enbart att Sverige inte följer EU-rätten som det står i konsekvensutredningen, konsekvensen är framförallt stora och kostsamma förluster av biologisk mångfald, stora produktions- och omställningskostnader för agrara näringar, förlust av ekosystemtjänster och nya hot mot människors hälsa i Sverige. Det finns idag ett antal studier som visar på dessa stora, negativa konsekvenser av invasiva, främmande arter. Då det förs resonemang kring de ökande kostnader som regleringen av invasiva arter kommer

att medföra, borde även de potentiella kostnaderna av att inte reglera invasiva arter i tillräcklig utsträckning belysts tydligt i förslaget.

Nödvändiga lagändringar för att göra arbetet effektivt

Förutom mer resurser och utökat ansvar till länsstyrelserna så måste kommunernas roll och mandat stärkas i arbetet mot invasiva arter. Detaljerad lokalkännedom och närhet till medborgarna gör kommunerna till en viktig part. Här behövs ändrad lagstiftning för att möjliggöra överlåtelse av tillsynen från länsstyrelsen till kommuner (likt tillsynsförordningen) samt, en lagändring som ger kommunerna rätt att förelägga en markägare att upplåta sin mark för bekämpning av en art som finns på unions- eller nationella listan. De försök som har gjorts att permanent avlägsna jätteloka områdesvis har förr eller senare misslyckats då det har funnits markägare som har motsatt sig bekämpning på den egna fastigheten. Utan garanterad markåtkomst kommer arbetet med att permanent avlägsna skadliga, invasiva, främmande arter helt att avstanna.

Länsstyrelsen skulle också vilja se ett ändrat bemyndigande så att SJVFS läggs över på NFS och/eller HAVFS som känns som mer naturliga ansvarsägare av föreskrifter gällande bekämpning av invasiva arter än SJV. Artportalen bör byggas ut med fakta kring bekämpning/ hantering av invasiva arter så att en ”verktygslåda” för effektiv bekämpning byggs upp.

Från dokument till praktisk handling

Forskningen och den internationella erfarenheten kring bekämpning av invasiva, främmande arter visar att en snabb respons (efter tidig upptäckt) är den absolut viktigaste framgångsfaktorn för att lyckas med att permanent avlägsna invasiva, främmande arter. Systemet med EU-listor och nationella listor lämnar tyvärr dörren öppen för andra, skadliga invasiva arter som kan stoppas om åtgärder sätts in i tid. Det är därför önskvärt med en flexibilitet i systemet som tillåter beslut om snabb bekämpning även av ej-listade arter som visar upp invasiv spridning. Beslut om sådana akutåtgärder ska kunna fattas av Naturvårdsverket efter dialog med berörd länsstyrelse.

Professionell bekämpning

Erfarenheter från framgångsrika kontrollprojekt såsom mårhundprojektet visar att erfaren och välutbildad personal är långt mer effektivt och mer ekonomiskt försvarbart än utspridd bekämpning på ett flertal aktörer som använder sig av olika metoder. En tänkbar struktur är att utnämna expertgrupper för olika organismgrupper som däggdjur, kärlväxter, insekter o.s.v. Dessa tar sedan fram en handlingsplan för varje listad invasiv art inom sin organismgrupp som är kopplad till insamling av metodstöd och forskning på vilka metoder som fungerar vid bekämpning. Vi får då en bred verktygslåda med empiriskt stöd som snabbt kan

appliceras på nya liknande problematiska och invasiva arter. Denna typ av system med professionella ”swat- teams” används redan på många ställen i Europa.

Skåne som pilot län

Merparten av alla transporter till Sverige går genom Skåne och det är ofta här som invasiva arter först etableras innan de sprider sig vidare i landet. Detta gör att Skåne har en central roll i tidig upptäckt och tidigt bekämpning av invasiva arter som annars riskerar att få stor spridning och orsaka stor skada i merparten av landet. Länsstyrelsen i Skåne arbetar dessutom aktivt med omvärldsbevakning, informationskampanjer om invasiva arter och har täta kontakter med Danmark och Tyskland för att säkerställa en tidig beredskap för att mota invasiva arter som orsakar stor skada i våra grannländer söder om oss. Det finns alltså goda ekonomiska skäl att utöka både övervakning och handlingsberedskapen här. Länsstyrelsen föreslår därför att det tillförs medel till Skåne län som möjliggör igångsättande av en organisation som klarar att säkra tidig upptäckt och tidig bekämpning av invasiva arter. Ett sådant projekt skulle generera viktiga erfarenheter som kan användas i det nationella arbetet mot invasiva arter.

Arbetet mot invasiva arter är centralt om vi ska kunna säkra inhemsk biologisk mångfald för kommande generationer och undvika extremt kostsamma omställningar i de agrara näringarna. Denna insikt bör genomsyra framtida förslag och det fortsatta arbetet med att implementera EU-förordningen.

De som har deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Göran Enander med Nils Carlsson som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också miljödirektör Annelie Johansson och enhetschef Per-Magnus Åhrén deltagit.

Göran Enander

Länsöverdirektör

Nils Carlsson

Naturvårdshandläggare